

27925 Bestrijding internationaal terrorisme
29754 Terrorismebestrijding
Nr. 589 Brief van de minister van Veiligheid en Justitie

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 28 april 2016

In reactie op het verzoek van de vaste commissie voor Veiligheid en Justitie van 24 maart jl. bied ik u met deze brief mijn reactie aan op het rapport “*Bestemming Syrië*” van de Universiteit Leiden en de Universiteit van Amsterdam van 3 januari 2016 over ‘*de leefsituatie van Nederlandse ‘uitreizigers’ in Syrië*’.¹ Dit onderzoek is uitgevoerd in opdracht van de rechtbank Rotterdam. De rechtbank heeft dit rapport gebruikt bij haar oordeelsvorming in de zaak “*Cumbria*” rond drie potentiële uitreizigers.

Het rapport schetst op basis van kwalitatief onderzoek een beeld van het dagelijks leven in de gebieden in Syrië en Irak die worden gecontroleerd door de terroristische groeperingen ISIS en Jabhat al-Nusra. Ook wordt specifiek ingegaan op de leefsituatie van Nederlandse uitreizigers. De bevindingen van het rapport liggen in lijn met de open nota “*Leven bij ISIS, de mythe ontrafeld*” van de AIVD (12 januari 2016)² die eerder dit jaar is aangeboden aan uw Kamer door de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en waarover wij tijdens het AO Terrorismebestrijding op 18 februari jl. spraken.³ In deze brief ga ik kort in op de belangrijkste bevindingen van het rapport “*Bestemming Syrië*”.

Belangrijkste bevindingen van het rapport

Het rapport bevestigt dat uitreizigers niet op het door ISIS of Jabhat al-Nusra gecontroleerde grondgebied worden toegelaten wanneer zij zich niet aansluiten bij ISIS of Jabhat al-Nusra. Zo wordt omschreven hoe bij aankomst in het gebied de mannen en vrouwen worden gescheiden, geregistreerd en ondervraagd over hun motieven om zich bij de jihadistische strijd te voegen. De mannen worden vervolgens naar trainingskampen gebracht waar ze militair-ideologisch worden opgeleid. Ook een eed van trouw (bay’a), uiting van absolute gehoorzaamheid moet worden afgelegd.

In deze context vormen Nederlandstalige uitreizigers hechte groepen.

¹ <https://www.rechtspraak.nl/Organisatie-en-contact/Organisatie/Rechtbanken/Rechtbank-Rotterdam/Nieuws/Paginas/Onderzoeksrapport-Bestemming-Syrie.aspx>

² Kamerstuk 27925, nr. 569

³ Kamerstuk 29754, nr. 374

Ook bestaan bataljons met Nederlandstalige strijders. Sommige westerse vrouwen in het door ISIS gecontroleerde gebied worden ingezet voor een brigade die toeziet op ‘fatsoenlijk’ gedrag van vrouwen. Vrouwen die zich niet aan de regels houden, kunnen gearresteerd of ter plaatse geïnterviewd worden. Andere westerse vrouwen zijn weer actief op andere gebieden. Zo houden zij mede de terroristische organisatie draaiende door o.a. actief te zijn in rekruteren, verspreiden van propaganda en logistieke ondersteuning.

Daarnaast geeft het rapport inzicht in de bestuurlijke structuur van het door ISIS gecontroleerde gebied waarbij onderdrukking op basis van de door ISIS uitgedragen interpretatie van de sharia centraal staat. Zo zijn er ministeries, sharierechtbanken, veiligheidsdiensten en bestaat er een religieuze politie. Belangrijk onderdeel van de onderdrukking is het harde optreden tegen gedragingen die in strijd zijn met de ISIS interpretatie van de sharia. Inwoners komen hierdoor nog nauwelijks op straat.

Aanpak Nederland

Het rapport bevestigt dat afreizen van Nederlanders naar de door ISIS en Jabhat al-Nusra gecontroleerde gebieden, gezien de strenge toetredingseisen, praktisch onmogelijk is zonder zich te voegen bij de jihadistische strijd. Dit onderstreept de noodzaak van de huidige aanpak van Syriëgangers en terugkeerders. Dit rapport duidt het gevaar dat zij vormen voor de nationale veiligheid en onderschrijft daarmee de toegevoegde waarde van de in voorbereiding zijnde versterkingen van het juridisch instrumentarium om terrorisme te bestrijden. Het betreft hier o.a. de aanvullende bestuurlijke maatregelen zoals voorgesteld in wetsvoorstellen ter bescherming van nationale veiligheid.⁴

Uit het rapport blijkt wederom dat de manier van leven in het door ISIS gecontroleerde gebied in vrijwel alles haaks staat op onze eigen samenleving. Zo wordt het beeld dat de AIVD schetste in de open nota “*Leven bij ISIS, de mythe ontrafeld*” (Kamerstuk 27925, nr. 569) over onderdrukking, excessief geweld, het tot slaaf maken van mensen en het seksueel misbruiken van minderheden bevestigd. Naast een bron van angst en geweld voor de regio en één van de oorzaken voor de huidige vluchtelingenstroom, is het door ISIS gecontroleerde gebied een vrijplaats voor terroristen die de intentie en de capaciteiten hebben om ook in en tegen het Westen aanslagen te plegen. Daarom bestrijdt Nederland ISIS en zijn uitvalsbasis als lid van de internationale anti-ISIS coalitie.

Tot slot

Recente aanslagen in Europa en andere delen van de wereld hebben eens te meer aangetoond dat terroristische organisaties als ISIS en Jabhat al-Nusra een groot gevaar vormen voor de Nederlandse nationale veiligheid. Grondig wetenschappelijk onderzoek naar terroristische organisaties als ISIS en het

⁴ Kamerstuk 34359, nr. 2

leven in het kalifaat kan een substantiële bijdrage leveren aan onze aanpak. Via het DTN, de beleidsreactie en de voortgangsrapportage Actieprogramma Integrale

Aanpak Jihadisme wordt u regelmatig geïnformeerd over de jihadistische dreiging tegen Nederland en welke zichtbare en onzichtbare maatregelen worden genomen om die dreiging tegen te gaan.⁵ Onderzoek vergroot ons begrip van de situatie daar, helpt ons bij het formuleren van effectief beleid en werkt hopelijk afschrikwekkend voor potentiële uitreizigers.

De Minister van Veiligheid en Justitie,
G.A. van der Steur

⁵ O.a. Kamerstuk 29754, nrs. 362 en 363